

پازار ایرتسی

فی ۱۷ ذی الحجه سنه ۱۳۲۸

وفی ۶ کانون اول سنه ۱۳۲۶

جمعیت علمیة اسلامیه نك ناشر افکاریدر

صاحب امتیاز :

فاتح مجیز درسعاملرندن
استانبول مبعوثی
مصطفی ماصم

سر محرر :

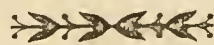
فاتح مجیز درسعاملرندن
نوقاد مبعوثی
مصطفی صبری

مدیر مسئول :

مکتب قضاء معلملرندن
کایسلی منیر

مندرجات

مدرسه لریمز م . صفوت	ربا پرده سی التنده خالد
بیان الحق غزته سی مدیریننه شکری	قربان مسئله سنه دائر مصطفی
اون بش، اون آلتی سنه اول {	ادبیات
یا زلمش اثرلرمدن	شیخ سعدینک بر سرگذشتی طاهرالمولوی
بر ملت نصل مضمحل اولور منتسبین علمیہ دن بری	حبسخانه ده تغزل ع . خیری
	غزل طاهرالمولوی

نسخه سی ۱ غروشدرد

آبونه اجرتی (پوسته اجرتیه برابردر)

مالک اجنبیه ایچون :
۱۳ . ۰۰ فراتق
» ۶ . ۵۰

استانبول وولایات ایچون :
بر سنه لکی ۵۰ غروش
اتی آیانی ۲۵ »

درج اولنیمان اوراق اعاده ایدلمز

قارئلرمنزه

اکثرمقالاته آیات کریمه واحادیث نبویه درج ایدلمش بولندیفی نظراعتباره آلتهرق رعایتسز لکده بولنمامسی رجا اولنور .

درسعادت

محمود بك مطبعه سنده طبع اولنمشدر

دیندارانہ دن دولای عرض تبریکات وشکران ایدرم افندم
فی ۴ ذی الحجہ سنہ ۲۲۸ العبد العاجز محبلی
شکری

اون بش ، اون التي سنہ اول یازلمش اثر لرمندن :

افعال الہیہ

مابعد

اہل سنتدن بعضیاری دیور کہ :

نظر بمزده بالبرهان ثابتدر، کہ نہ اللہ تعالیٰ دن بشقہ
خالق وار ، نہدہ قدرت قدیمہ دن بشقہ برشی تاثیرہ
مالکدر . و ضرورتاً بیایز، کہ عبدک قدرت حادثہ سی
منارہیہ چیمق کبی بعض فعللرہ تعلق ایدردہ منارہ دن
دوتمک کبی بعض فعللرہ متعلق دکلددر . بو صورتہ
ہر قدر حقیقتی بیانمیورسدہ قدرت حادثہ نک اثر تعلقہ
(کسب) دیہ اسم طاقیر .

امام رازی دیور کہ :

کسب برصفتدر، کہ قدرت قدیمۃ الہیہ ایلہ حاصل
اولان فعل عبدہ متعلق قدرت حادثہ ایلہ باش کوسترد:
مثلاً نماز قیلمق ایلہ بریسنی اولدیرمک حرکت اولمق
نقطۃ نظرندن برلشیورلر . فقط برنجی طاعت ، ایکنجی
معصیت اولدیقندن آیرلیورلر . شہہ یوقدر، کہ برلشمہ
ایلہ آیرلہیہ سبب اولان شی ، بربرینک عینی دکل ،
بشقہ بشقہ شیلردر . بنساءً علیہ اصل حرکت قدرت
قدیمۃ الہیہ ایلہ ، طاعت معصیت اولمق کبی خصوصیت
وصفات ایسہ قدرت حادثہ عبد ایلہ واقعدر . کہ اشته بو
خصوصیت و صفت ، (کسب) نامیلہ یاد ایدیلہ کلمشدر .
امام غزالی دیور کہ :

وقنا کہ بداہتاً جبر محض باطل اولدینی کبی قول ،
فغانک خالق اولماسی دخمدلیل ایلہ باطل اولدیده اعتقادہ
اعتدال اوزرہ حرکت ایتک واجب اولدی . ایشته بو

عثمانیجہ آتار ازدیاد قوت رونمون اولمش وتحت حمایتہ
حضرت خلافتناہیدہ تشکل ایدن جمعیت علیہ نک
ہم متوالیہ و ملت نجیبہ نک معاونات متتابعہ لری دوام
ایتمکدہ بولتمشدر اعداد قوت حقندہ کی امر واجب الاعتنا
اہم مہامدن اولدینی کالشمس فی الضحیٰ مسلم و معظم
اولوب حتی بیان الحق مندرجاتندن بولنان بیانات مشکورہ
بو امر معتنا بہ خصوصندہ شرعی و اقتصادی چارہ لر
و دونامای عثمانیک استکمال تقویہ سی ایچون داعیہ
وجاذبہ لر واسطہ وفائدہ لر ایراد و ارانہ ایدیور . للہ در
القائلین الفاضلین . حاصلی تعوق وتعطیل احکام انجیہ
وزکات ولو موقت اولسون قرین جواز شرعی اولہماز
ایشته فتواخانہ عثمانیک انجیہ حقندہ مذکورہ سی دخی
عیدانجہادہ قربانلرک ذبحنی تأیید وجلود ولحومک اعانہ
مذکورہیہ اعطاسنی تجویز ایدیور حقا کہ بیان الحق
رسالہ سی وبوجہ دائر مندرجانک احساب فضائلابی
« واتسکن منکم امة يدعون الى الخير » آیت جلیلہ سنک
سرعالیسنہ مظهر اولدقنری و ادعا و اعتراض ایدنلرک
ادلہ سی ایلہ ادعالری تطابق ایتدیکی و علی هذا کنیدلری
الحق بالاتباع احق . دینکلرینی ملاحظہ ایلہ سلمنا
دیمک انصافلرینہ عائد وراجع اولہجنی و بو صورتہ
حسن نیتلری حقندہ حسن ظن و محضاً فروعدہ بر
اختلاف عد اولنہرق بیان الحق اربانجہ بو بحثہ حسن
ختم ویرمک امر طبیعی اولدینی ملاحظات عاجزانہ مدن
اولمقلہ برابر عید سعید انجوانک تقریبی مناسبتیلہ جریدہ
مرغوبہ لرینک بایرامدن صو کرا کی ہفتہدہ نشر ایدیلہ جکی
حقندہ کی اخطار و مسئلہ مبجوتہیہ متعلق اولہرق ورود
ایدن مقالاتک کثرتندنناشی عدم درجی وتوجیہات واقعہیہ
بالمقابلہ تشکر ابراز و اعتذاری بحث مذکورک حسن نتیجہ
و خاتمہ سنہ بر اشارت مشکورہ تلقی ایلدیکی بیان
وجعیت علمیہ اسلامیہ نک ناشر افکاری و جملہ نک باعث
ابتہاجی اولان « بیان الحق » شانہ لایق مساعی و ہم

و ذات فعله نظراً قدرت قدیمه ایله فعل عبدك جواز وقوعی معناسنه اوله رق فعل عبدك مقدور الیهی و لمسنی موجبدر . بو صورتده ایکی مؤثر مستقلک بر اثر اوزرینه اجتماعی، محالی ده لازم کلز . فقط فعل عبدك ؛ قدرت قدیمه الیهی ایله واقعدر ، دیوب کسیدرر آثار-ه ق اوزمان محال مذکور باش کوستره بیلیر ظن ایدرم .

(جواب)

او فعلاک قدرت عبد سایه سنده وقوعیه برابر آریجه قدرت الیهی ده جواز وقوعی، محالک جوازینی مقتضیدر . محال کی ؛ جواز محال دخی محالدر . بناءً علیه فعل عبد ؛ مقدور الیهی .

هر ممکنک قدرت الیهی ایله وقوعی امام رازی شو وجهله اثبات ایدیور :

ماهیات ممکنه بی، کندیسنک لوازمندن بولنان امکانک، برسبیه محتاج قلمسی ضروریدر . حالبوکه امکان مذکورک او ماهیتری سبب غیر معینه محتاج قلمسی دائره جوازک بر طرفه بیله صوقوله من . چونکه شی غیر معینک خارجده تحقق یوقدر . خارجده متحقق بولنمان شی ایهه دیگر برشیئک وجودینه سبب اولمغله کسب صلاحیت ایدم من . بو صورتده امکانک، ماهیات مذکوریه بی بر سبب معینه محتاج قلمسی باب ثبوتدن ایچرویه کیر .

امکانه کلنجه دیرزکه :

اوده جمیع ممکنات آراسنده مشترک امر واحددر . ایدمی جمیع ممکناتک سبب مذکوره افتقاری لازم کلیر . بتون موجوداتک محتاج الیهی ایهه ممکن دکل واجبدر . تا که هر شی اونک ایجادیه اوله بیلسون . حال بوکه الله تعالینک موجبیتی دکل ؛ مختاریتی برنجی مقالده ثابت اولمشدی . بوراده تکراره حاجت یوقدر . جانی ایستیان اورایه باقسون . بنابرین هر شی جناب واجبک قدرت و اختیاریه واقعدر .

هر بر مقدور الیهی یالکیز قدرت الیهی ایله

اعتدالده افعال عباد، اختراعاً قدرت قدیمه الیهی و برجه کندیسنه (اکتساب دینور . تعلقدر عبارت بولنان قدرت حادثه عبد ایله واقعدر ؛ قدرتک مقدوره تعلق اختراع صورتیه اولمق ضروری دکلدر . زیرا ازله قدرت قدیمه الیهی نك عالمه تعلق اختراع صورتیه میدر؛ اما مؤخرآ زمان اختراعیده عالمه بشقه بر درلو تعلق ایله متعلق اوله بیلیر « او بشقه ایدمی عبدك ، کندی قدرتینه نسبتی اعتباریه حرکتیه (کسب) و قدرت قدیمه الیهی به نسبتی اعتباریه ده (خلق) دینور . بناءً علیه افعال عباد ، حضرت اللہک خالق ، عبدك ده وصفی و کسیدر . فقط قدرت حادثه عبد ، حق جل و علانک خلقی ، عبدك ده وصفی ایهده کسبی دکل)

بورایه قدر سرد بولنان مذاهیک اک قوتلیسی و بر معاشر اهل سنتک اعتقادی شودر :

افعال عبادک هپسنی خالق ، صانع عالم حضرت تیریدر . و عبد ، کندی قدرت و اراده حادثه-نی فعل مقدوره طوغری دوندیرر دوندیرمن الله تعالی نك خلق ایتدیکی فعل مقدوری کایدر . اگر جناب واجب خلق ایتسه عبد اوزمان بر شی بیله کسب ایدم من . بودعوایه عقلی ، نقلی بر چوق دلیلر ایله استدلال اولمشدر : ادله عقلیه بوجه آتیدر :

(برنجی)

فعل عبد ممکندر . هر ممکن ایهه حق جل و علانک مقدوریدر . زیرا قدرت قدیمه الیهی جمع ممکناته شاملدر . ایدمی مقدورات الیهی نك هیچ بریمی قدرت عبد ایله واقع دکلدر . اگر آریجه قدرت عبد ایله ده واقع اولسه اوزمان ایکی مؤثر مستقلک بر اثر اوزرینه اجتماعی لازم کلیر ، که بونک ده امتناعی کونش کی میداندهدر .

(سؤال)

اوت ! قدرت قدیمه الیهی نك شمولی ؛ فعل عبدك قدرت الیهی تحتیه دخولیه او قدرتک ، اوفعله جواز تأثیری

بوصورتله عیددن آرزوق اولیان بر فعل معینک رجحان وقوعی ایچون بر مخصصک وجودی لازمدر، که ایشته او مخصصده عیدک؛ بخصوصه فعل مذکور قیصد و اختیارندن عبارتدر. حالوکه اوفعله تعلق ایدن بو قصد و اختیار تصور اولسه اولسه او فعلی تفصیلاً عیدک بیلیمسینه اوله بیلیر.

بزم اثباتی ایچون چالشیدیغمز بو ملازمه او قدر ظاهردر، که برشی بیلیمکسزین خلق و ایجاد، عقلایی براق چوجقارک بیله تحت تصدیقنده دکلدر. — نته کم حق جل و علا حضرتلری قرآن کریمده «الایعلم من خلق» بیوریسور و بوکا بنساء عالمک فاعلیتیه فاعلک عالمیتیه استدلال اولنیور.

لازمک بطلانی مثبت ادله درت دانه در، اولنرده بروجه آتیدر:

۱ — اویقو اویویان آدم یتاقده صاغندن صولنه، صولندن صاغنه دونمک کی بر طاقم افعال اختیاریه ایشلرده بو فعللرک کمیت کیفیتی بیلمز.

۲ — یورویان بر انسان، مبدأ و منتهی آراسنده کی جزء و حیزلرله زمانک کندیسندن تألف ایشم بولندیی آتات و بطائتدن طولایی آرایرلره کیرن سککناتی بیلیمکسزین زمان مخصوصده مسافه معینینی قطع ایدر [۱].

۳ — سوز سویلیان بر آدم، کندیسینه مخصوص بر طور ایله صرهیه دیزدیکی حرفک مخارج و هیأت و اوضاعنی بیامکسزین برطاقم حروف مخصوصه یی میدانه جیقاره رق تکلم ایدر.

۴ — برکانب، بامقلرینک کمیک و جزءلریله صور و نقوشک وجودینه سبب اولان حرکات و اوضاعنی

[۱] بو سوز اکثر متکلمینک، جواهر فردیهی اثباتلرله اجسام سبطه نیک، جواهر مذکورده دن ترکیبته قائل بولندقلری جهته انسان اولسون، بشقه سی اولسون بولده یوریانک بطائتیه سبب، یوریدیکی انشاده کی حرکتلرک آراسنه سککناتک کیرمسیدر دیملرینه مبنیدر.

واقع اولسه او زمان خالی دکلدر. یا یالکنز غیرک قدرتیله واقعدر بوصورته متساوی بولان ایکی شیدن برینسک لزوم رجحی شویله طورسون، بلکه مرجوحک ترجیحی لازمکلیر. چونکه فرضمز. قدرتلرک هر ایکسینکده استقلالیدر. مع هذا شبهه یوقدر، که قدرت الهیه بتون قدرتلرک ک قوتلیدر و یاخود هم قدرت الهیه و همده غیرک قدرتیله. — که بو قدرتلرک مجموعی ده مستقلدر. واقعدر. بوکا کورده ایکی مؤثر مستقلک بر اثر اوزرینه اجتماعی باش کوستر. و یاخود بو قدرتلرک هیچ بریسینه واقع دکلدر حال بوکه بوده اونه کی شقلر کی باطلدر. زیرا معلولک علت تامه سندن تخلفی اولسه اولسه بر مانع وجودندن ناشی اوله بیلیر. بوراده بویله بر مانع ایسه مقدور الهیه ک قدرت ثابته ایله که غیرک قدرتیدر. — وقوعیدر. بناء علیه بو قدرتلرک هر ایکسینه بردن اوشیک و قوعی مقتضی اوله ماز. مکر که اوشی بو قدرتلرک هر ایکسینه بردن اوله. بو دعوانک بر دلیلی ده شودر: مقدور الهیه غیر قدرتیله واقع اولسه او زمان جناب واجبک؛ او مقدوری ایجاد قدرتی قلامش اولور. موجودی ایجادک استحاله سی ضروریدر. ایمدی قولک، خالقنی عاجز بر اقصی لازمکلیر، که بو محالدر. اما حضرت الهیه ک، کندی قدرتیله برشی ایجاد بشقه در؛ بونده اویله عاجز براق فلان یوق، قدرت موجوده وقاهره الهیه سنی مخلوقاتنه کوسترمک وار.

(ایکنجیسی)

عبد افعالی موجب اولسه تفصیلاً اوفملاری بیامسی لازم کلیر، که ایشته بو لازم باطلدر.

قضیه شرطیه ده کی ملازمیه کلنجه دیرز که:

چونکه عیدک، یوقدن وجوده جیقارمش بولندیی فعللرک آرزوق اوله رق او عیددن صدوری نمکندر؛ افعال عیددن هر بر فعلک، زیاده و نقصان صورتیه متفاوت بولهرق او عیددن وقوعی دائرة امکانده در.

بیلیمکسزین پارماقارینی قیمیداتهرق بر چشوق حروف و کلمات تصویر ایدرمعتزله، بو ذلیله شو وجهله اعتراض ایدمیبایر:

ایجادک علمسز تصور اولمندیفی مسلم دکل .
زیرا علم الهمی پی اثبات ایدنلر ایجاد الاله اتمیورلر،
عوالمک اتقان واحکام اولنمسیله ایدیورلر .

اوت اختیار الاله ایجاد، برشی قصده مقارن بولندیفی
ایچون، اولسه اولسه اوشی علمدن صکره اوله بیایر .
فقط بویاجاد خصوصنده علم اجمالی کافیدر. تفصیلی به
حاجت یوقدر .

(اوچنجیسی)

عبد مستقلاً کندی قدرت و اختیاری الیه فعلی
موجد اولسه او زمان او فعلی ایشلمامکه ایشلمامکه
مقتدر اولور . زیرا ایشلمامکه مقتدر اولسنه جبر لازم
کلیرده اختیار باطل اولور، لازم ایسه [یعنی عبدک او
فعلی ایشلمکه ایشلمامکه مقتدر اولسی] باطلدر .
چونکه عبدک، بر فعلی ایشلمسنک ایشلمامسی اوزرینه
ترجیحی مرجحه متوققدر؛ اکر متوقف بولنمسه اوزمان
عبددن او فعلک صدوری، وجود و عدم طرفلرینک
جواز و تساویسیله برابر راست کله اولور، اختیاری
اولماز .

بوشویله طورسون، حتی بوجائز اولان ایکی طرفدن
بریسنک وقوعی سببه محتاج بولنمازده اثبات صانع قیوسی
قاپانیورر .

حالبوکه بو مرجح عبددن نشئت ایدم، یوقسه
تسلسل بلاسی باش کوسنتر؛ او مرجحک عبددن
صدورینه نقل کلام ایدوب اکاده بر مرجح آرایه بیلیرز.
بناءً علیه عبددن نشئت ایتیمان مرجح بولنور بولنماز
عبددن تخلفی تمتع اوله جق بر درجهده فعلک صدوری
واجبدر. اکر واجب اولسه مرجح مفروض مرجح
کامل اوله ماز.

چونکه بویله بر مرجحک وجودیله فعل واجب
اولننجه مرجح مفروضک بولنمسیله برابر او فعلک بعض
کره وجودی، بعض دفعه عدمی جائز اولور بوصورتده
وجود فعلی بو ایکی وقتدن بریسنه تخصیص بر مرجحه
محتاج بولندیغدن مرجح کامل فرض ایتدیکمز شئک
مرجح کامل اولماسی لازم کلیر، که خلاف مفروضدر.
ایمدی فعل عبد اضطراری اولورده معتزله نک دبدکلری
کبی بطریق الاستقلال اختیاری اوله ماز .

بو جهتله بر معتزله جه باطل بولان جبر محض کندی
کوسنتردیکندن افعال اختیاریه عبده قدرت قدیه الهمیه
ایله واقعدر؛ قدرت حادثه عبد ایله دکل، نتیجه کلاممز
کرسى شوته حیقار.

بو دلیل؛ جبر بولنمکسزین عبدک استقلالیله فعلک
قدرت و اختیار عبده استنادی ادعا ایدن معتزله پی مسکتدر.
عبدک، افعالی عدم ایجادینی مقید دکلدر .

چونکه عبد اضطراراً موجد افعال اوله بیایر .
نصوح افندی زاده :

ع . ضیری

بر ملت نصل مضمحل اولور ؟

موضوع بحث ومقاله اتخاذ ایتدیکمز شو قیسه بر
سؤالک بعض کونا جوابلری کوردک . ویریلان جوابلرک
طوغری (!) اولق احتمالیده قولایلنی نسبتده مشکل
اولان جوابنک اکلاشله سننده یاخود حقیقتک ظهورنده
مداری اولور امیدیه نظر تأمله آلمقدن واز کچمدهک .
بر ملت نصل مضمحل اولور ؟ سؤالی ایراد
اولننجه بالطبع خاطرده ایکی جواب کلیر. یا ملتک آتہ جنی
خطوة ترقینک اوکنه دیکله جک بر هیکل استبداد،
یاخود او ترقی فکرنده بولسان ملتک مرقاة ترقی پی
بوله جق، کورده جک سویه فکر وعرفانده بولنه مامسی !!.